

دوشنبه ۱۲ آذر ۱۴۰۳ شماره ۸۶۲۰

irannewspaper irannewspapper

استقبال کم نظیر از نمایشگاه «چشم در چشم» موزه هنرهای معاصر

در تاریخ رویداد‌های هنری موزه هنرهای معاصر ثبت شد که تعداد بازدیدکنندگان نمایشگاه چشم در چشم از اول مهر از ۴۰۰ نفر به ۲۵۰۰ نفر در آذرماه رسید. حسن نوفرستی مدیر روابط

عمومی موزه هنرهای معاصر درباره استقبال از این نمایشگاه گفت: از ۱۵ مهرماه که نمایشگاه افتتاح شد، بازدیدکنندگان به طور میانگین ۴۰۰ تا ۵۰۰ نفر بودند که بعد آرام آرام به

تعداد بازدیدکنندگان افزوده شد و از اواخر مهر، پنجشنبه نمایشگاه‌های موزه هنرهای معاصر این حجم از استقبال را ندیده است، حتی نمایشگاه بر فراز دشت هم آثار گنجینه

روز آمار بالای ۲۵۰۰ نفر داشتیم. نوفرستی تأکید کرد، تا به حال نمایشگاه‌های موزه هنرهای ایرانی به نمایش درآمد، برگزار شد اما این حجم از استقبال بازدیدکنندگان را نداشت.

عکس:محمد معاز/ هنر آنلاین

نمایشگاهی که نشان داد مردم ما هنر را خوب می فهمند

هنر پرمخاطب در دوره رخوت اقتصاد

بازخورد صف طولانی برای دیدن یک نمایشگاه در موزه هنرهای معاصر در فضای مجازی نوید بارزگشت امیدی را داد که خیلی وقت بود تن و جان‌های خسته از زندگی بی‌رقی و فراموش شده از آسایش و خوشی، انتظارش را می کشیدند. دیدن بازنشسته‌ای از روز شنبه ۹ صبح با همسرش برای دیدن نمایشگاه «چشم در چشم» آمده و می گوید، ما این قدر در ذهن مشکلات داریم که هنر می تواند به ما آرامش دهد و در بیان مشکلات و خواسته‌هایمان کمک کند، در روزهایی که بازنشستگان برخاسته‌های صفی شان افزایشی می کنند، خبر از یک اتفاق تازه در این جامعه پرتنش و مضطرب از مشکلات ریز و درشت روانی و اقتصادی می دهد.

اخبار نمایشگاه «چشم در چشم» آن قدر دهان به دهان چرخیده که حتی مدیران و مربیان مدارس هم از این خبر غفلت نمی کنند و اردوی دانش آموزی برای دیدن نمایشگاه موزه هنرهای معاصر برپا می کنند.

خانه فردوسی و مهدیس یعقوبی، دو دانش آموز کلاس یازدهمی در رشته فتوگرافیک با دیدن آثار نمایشگاه مصمم شدند بیش از قبل برای رشته‌ای که انتخاب کردند وقت بگذارند. آنها می گویند: از قبل هیچ مطالعه‌ای درباره نمایشگاه نداشتیم، بعد از دیدن آن تازه فهمیدیم چه راه دور و درازی برای آموختن هنر داریم و حس هنرمندانی را که ساعت‌ها برای خلق اثر وقت گذاشتند به خوبی دریافتیم و درک کردیم که این آثار حاصل زحمات ۵۶ ساله آنهاست.

با دیدن این نمایشگاه خیلی مشتاق شده و متوجه شدیم راهی را که برای هنر داریم طولانی است و هدف‌مان را درست انتخاب کرده‌ایم.

از نگاه دانشجویان هنر هم نمایشگاه «چشم در چشم» یک تم درسی پر بار بود. علیرضا قاضی دانشجوی هنر می گوید: ذهنیتم درباره نمایشگاه فقط در حد عکس‌هایی بود که قبلاً در کتاب‌ها دیده بودم و چون آثار نمایشگاه مربوط به گنجینه بود، اشتیاق زیادی برای دیدن آن داشتم. یک اثر خاص چشمم را نگرفت، تمام آثار دوست داشتم، تصاویرش را قبلاً در کتاب‌های هنری دیده بودم و نسبت به آثار ارتباط ذهنی داشتم. از بین هنرمندان «چاکومتری» را دوست داشتم؛ چون مجسمه‌سازی خوانده‌ام، پروژه چاکومتری برام خیلی جذاب بود. حس و حال خاص و خوبی گرفتم و احساس شغف از دیدن آثار پیکاسو و ونوگو از نزدیک داشتم؛ دیدن عکس یک مسأله است و دیدن تصویر از نزدیک مسأله دیگری، چون حس و حال کار را بهتر درک می کنیم. استقبال از این نمایشگاه چیز عجیب و غریبی نیست و در دنیا چنین نمایشگاه‌هایی پشت سر هم برگزار می‌شود و مشکل این است که این آثار آن قدر در موزه هنرهای معاصر به نمایش درنیاوده که حالا همه سر و دست می‌شکنند برای آمدن به این نمایشگاه تا از غافل عقب نمانند. «مشکلات اقتصادی باعث فقر شده و این فقر منجر به فقر فرهنگی می‌شود و افراد را نسبت به فرهنگ بی تفاوت می‌کند، هر چند حل مشکلات اقتصادی در توان ما نیست.» این صحبت‌های بهرام زعیبی ۶۸ ساله است، نویسنده‌ای که خاطرات خوبی از دیدن فیلم‌های سیاه و سفید ۱۹۲۰ آلمان و سورتالیسم فیلم‌ها امریکا دارد و معتقد است: فقر اقتصادی باعث فقر فرهنگی و ناآگاهی می‌شود. این نمایشگاه بلیت ارزانی داشت و توانست توجه افرادی را که تمکن مالی نداشتند جلب کند. این نمایشگاه‌ها جامعه را از خطری که هولناک‌تر از مشکلات اقتصادی است نجات می‌دهد و آن هم فقر فرهنگی است. خیلی از هنرمندان، نقاشان و نویسندگان در فقر زندگی کردند ولی ما برای اینها ارزش قائل هستیم و تابلوهایشان با قیمت زیادی به فروش می‌رود. همیشه فقر باعث شده افراد به استعدادایشان بیشتر توجه کنند، مثل فردوسی که آدم متمکنی نبوده و زندگی سختی داشته اما کارهایش بعد از هزار سال خواندن لذتبخش است. نمایشگاه «چشم در چشم» یاد آدم‌هایی را به موزه هنرهای معاصر باز کرد که به دلیل بعضی مشکلات جسمی ترددشان در شهر آسان نیست و مجبورند با عما ویلچر حرکت کنند. احترام به حقوق معلولان در این نمایشگاه به خوبی نمود داشت، به طوری که در صحبت‌هایشان به این نکته اشاره داشتند که رفتار مسئولان موزه با آنها بسیار با احترام بوده و مردم اجازه داده‌اند بدون صف وارد موزه شوند، پول بلیت نداد‌اند و به دلیل رمپ‌های مناسب موزه به راحتی توانسته‌اند نمایشگاه را ببینند.

برخی نمایشگاه‌های شان

را در بازه‌های

پیش از ۳ تا ۴ سال برنامه‌ریزی

می‌کنند، برای

همین این بازه‌ها

از عمر فعالیت

دولت‌ها می‌تواند

بیشتر یا کمتر

باشد. برای همین

فعالیت موزه‌ها

نباید تابع تغییرات

سیاسی شود

بار تا ۱۰ بار خصوصاً دانشجویان در نمایشگاه حضور داشتند و سعی کردند از نمایشگاه استفاده کنند. استقبال بالای هنرمندان بخصوص نسل جوان در اینستاگرام و فضای مجازی منعکس شد و مردم عام با دیدن عکس و فیلم‌ها در فضای مجازی حساسیت نکس دادند و به نمایشگاه آمدند.

گنجینه همیشه مورد توجه همه است، فکرمی کنید چطور می‌شود این آثار رایبه صورت مرتب‌تر در نمایشگاه‌های اینچنینی نمایش داد تا علاقه‌مندان و دانشجویان بیایند و آثار ارزشمند را ببینند. چون مثل کلاس آموزشی برای دانشجویان هنر است و این نمایشگاه نشان داد که مردم هم برای دیدن آثار عفتش دارند؟

کتر و بیشتر برگزار شدن این نمایشگاه بستگی به این دارد که نمایشگاه تعریف شود، قاعدتاً نمایش آثار گنجینه که جزو بهترین و کم‌یاب‌ترین آثار هنری دنیا هستند، بسیار جذاب‌اند اما این بدان معنا نیست که موزه‌ها معمولاً برنامه‌های بلند مدتی برای آثار دارند که اگر این امکان وجود داشته باشد آثار گنجینه به نمایش درمی‌آید.

باری کار آمدن دولت چهاردهم و توجه ویژه‌ای که معاون هنری خانم رضایی به هنرمندان دارد، فکرمی کنید روند برگزاری نمایشگاه‌ها در موزه هنرهای معاصر چطور پیش برود یا توجه به اینکه این نمایشگاه هم با استقبال بالایی مواجه شد.

ما برای اولین بار با نسلی از آدم‌هایی از جنس مردم کوچک و خیابان سر وکار داشتیم

به نظر شما انتخاب آثار به نمایش

درآمده در نمایشگاه چقدر در جذب

مخاطب تأثیر گذاشته است؟

ایده پروژه از طرف مدیریت مجموعه موزه هنرهای معاصر مطرح شد که نمایشگاه با موضوع پروژه باشد. اما این ایده این چالش را داشت که با چه رویکردی آثار انتخاب دسته‌بندی و درکنار هم چیده شود.

آن زمان این موضوع به عنوان یک پیشنهاد درآمد که نمایشگاهی از پروژه داشته باشیم. من شروع کردم به دیدن بخشی از آثار و بررسی اینکه با چه روایت و مفاهیمی می‌شود آثار را کنار هم چید و کل این مجموعه چه پتانسیلی دارد.

در نهایت هم پروپوزالی آماده و ارائه کردم. با توجه به این موضوع به این نتیجه رسیدیم که آثار نمایشگاه روی مفاهیمی از روانشناسی و ایده اولیه باشد، کار به صورت تک تک جلوگیری شد و تعریف شد و انتخاب نهایی صورت گرفت و بخشی از آثار پروژه مجموعه را توانستیم به نمایش بگذاریم.

وقتی نمایشگاه برگزار شد استقبال

چشمگیری نداشت. حدود یک

ماه گذشت تا خبر نمایشگاه در

فضای مجازی پخش شد تا حدی که

رسانه‌های خارجی به آن پرداختند.

نمایشگاه از ابتدا مورد استقبال اهالی خبر و هنرمندان قرار گرفت. نمایشگاه شلوغ بود اما صف نبود. اهالی هنر خیلی زود توانستند تشخیص دهند نمایشگاهی برپا شده که ارزش دیدن دارد بخصوص نسل جوان و دانشجویها به گسترده‌ی حضور پیدا کردند، پیام‌هایی که می‌گرفتم این بود که گاهی دو

یادداشت

سعیداسلام‌زاده

روزنامه‌نگار و مدیر روابط عمومی معاونت هنری

موزه هنرهای معاصر؛

پیام تاریخی تحول در گفتمان هنری

نقش و کارکرد بناهای مدرن و یادمانی که معمولاً مراکز فرهنگی - هنری شهرهای بزرگ جهان‌اند، در زیست امروزی انسان شهری معاصر چندگانه است و به اعتبار و اصالت شهرها می‌افزایند. این اعتبار تا جایی کار می‌کند که هنر معاصر تعریف و کار ویژه معنامند خود را در سپهر هنری جامعه انجام دهد. وقتی که جایی مثل موزه هنرهای معاصر تهران می‌تواند پیام تغییر در نگاه به کارکردهای هنری را به جامعه اعلام کند، زیست این بنای فرهنگی در جایگاه یک مرکز تولید هنر و اندیشه مستمتر خواهد بود. موزه هنرهای معاصر تهران مکان ویژه‌ای برای اجرای مناسک هنری مدرن است. تعریف فضاهای ایده‌های طراحی برگرفته از معماری ایرانی مثل حیاط مرکزی یا حوض (که امروزه به‌شکل اثر مشهور ساده و تفکر پیا همان حوض روغن، بازتولید شده است) بخشی از ویژگی‌های این مکان ویژه است. ببینند بعد از عبور از یک مسیر مدور و نیم دایره به مرکز بنا دعوت می‌شود و به جایی می‌رسد که نور خورشید بر آن انعکاس پیدا می‌کند. ویژگی‌ای که در بسیاری از بناهای ویژه در معماری ایرانی وجود داشته است. در زمان برپایی نمایشگاه‌هایی مانند «چشم در چشم»، جنبه اجتماعی موزه خود را بیشتر نشان می‌دهد. موزه که به‌عنوان بانایی از یک دوره خاص و همچنین یک مرکز هنری که در بازتولید مناسک کهن رفتارهای میثولوژیک در دنیای معاصر نقش مهمی دارد، همان طور که کفتم پیام تغییر در گفتمان هنری را هم توأمان به مخاطب اعلام می‌کند. این پیام نیز یک جنبه تاریخی دارد و یک سویه درزمانی و اکتونی که به معنای تغییر در رویکردهای یک مجموعه هنری است. در یک ماه گذشته خیل عظیمی از تماشاگران برای دیدن آثار گنجینه به موزه آمده‌اند. ۱۲۰ پرتزه از هنرمندان برجسته ایران و جهان با عنوان «چشم در چشم» کارکرد مناسکی و آیین‌مند بودن موزه را در یک بازتولید میثولوژیک نشان می‌دهد. این جاذبه فوق‌العاده، افزون بر جذابیت آثار به نمایش درآمده، به‌نظم ریشه در همین کارکرد نهفته در تعریف چنین بناها و مراکز دارد. از سوی دیگر تماشاگران موزه هنرهای معاصر به‌قدری متکثرند که بدون یک نظرسنجی دقیق به هیچ وجه نمی‌توانیم از سطح تحولات یا طبقه اقتصادی اجتماعی و میزان علاقه به هنر مدرن و معاصر آنها اطلاعاتی را حدس بزنیم. این خاصیت بینندگان و البته گاهی زائران چنین اماکنی است که به شدت ناگهون‌اند و از سطوح مختلف جامعه تشکیل شده‌اند. اشتراک در علاقه به دیدن این آثار نشان دهنده علاقه همه این آدم‌ها به سبک و طرز خاصی نیست. رفتار شرکت‌کنندگان در یک مناسک عمومی یا یک آیین جمعی مشترک است اما این اشتراک دلیل بر شباهت درونی آنها نیست. موزه هنرهای معاصر در دنیای امروز نقش‌ها و کارکردهای چندگانه دارد که نمی‌توان یکی را فراموش کرد و به دیگری پرداخت. همه آنها در صورت اجرای یک نمایشگاه هنری ظهور می‌کنند. بنابراین موزه را باید یک مرکز یا مکان ویژه منحصربه‌فرد دانست که اهمیت آن در ساختار حکمرانی فرهنگی هنری کاملاً آشکار است و بر کسی پنهان نیست.

نگاه

رضادبیری‌نژاد

موزه‌دار و فعال فرهنگی

چرا مردم به استقبال

رویداد موزه هنرهای معاصر رفتند؟

این روزها موج استقبال از موزه هنرهای معاصر، فضای رسانه‌ای را شگفت‌زده کرده است و هر کس از ظن خود به تحلیل آن پرداخته تا تصویری متفاوت از جامعه ایران و نسبت آنها با موزه و هنر ارائه کند. موزه‌ها از سویی با مخاطبانی سسل و کار دارند که جاری و در حال تغییر مدام هستند؛ مخاطبانی که نسل به نسل نو می‌شوند و هر نسل هم تجربه‌ها و به تبع آن توقعات خود را دارد. در دو دهه پیش‌تر نام هنرمندان جهانی برای اهالی هنر مانند دانشجویان، استادان و منتقدان هنر آشنا بود، اما در روزگاری که نام هنرمندانی چون پیکاسو، دالی، ونوگو و... در شبکه‌های اجتماعی می‌چرخد و دسترس پذیری این اطلاعات و آثار این هنرمندان بیشتر است، حداقل در نام، به نام‌هایی آشنا تبدیل شده‌اند که برای بخش عمده‌ای از جوانان جذابیت دارد. در واقع باید بگوییم افزایش اطلاعات اولیه درباره دنیای هنر، سطح علاقه‌مندان هنر و مراکز هنری را افزایش داده است. یعنی به همان میزان آموزشگاه‌های هنری و گالری‌ها افزایش یافته‌اند که این حاصل رشد جامعه است، البته این به معنای برتری و سطح اطلاعات بیشتر این نسل به نسبت نسل قبل از خود نیست بلکه سطح عمومی اطلاعات مد نظر است. در کنار اینها موزه‌ها از فرصت‌های نمایشگاهی برای رونق اقتصادی خود استفاده می‌کنند که بخشی از آن در بازدید اتفاقی می‌افتد، اما بخش دیگر هم به تولید محصولات فرهنگی و پخش آنها یا سرمایه‌گذاری‌های دیگر اختصاص دارد. در کنار تغییر نسل و گشایش دوباره چشم‌ها به موزه و همچنین گسترش رسانه‌های جدید که فرایبری و اثر بخشی بیشتری دارند و به شکل فرد به فرد اطمینان بخشی می‌کنند و تماعدی بر اطلاع‌رسانی و بازاریابی می‌افزایند، همچنین حتی تولید محتواهایی که در کنار بازاریابی می‌توانند فهم مخاطبین را بالا ببرد. اما جامعه هر وقت به آرامش نزدیک‌تر می‌شود به فضاهای فرهنگی اقبال بیشتری نشان می‌دهد و همچنان که نهادها بین‌المللی موزه‌های مثل ایستور در سال‌های اخیر اشاره کرده‌اند، موزه‌هایی می‌توانند در بهتر کردن حال جامعه نقش مؤثری داشته باشند؛ مخاطبه‌ای که گاه برای فرار از فشارهای اجتماعی به یک فضای فرهنگی آرام مثل موزه پناه می‌برند و همچون مسکنی اندکی از فشارهای زندگی فرار می‌کنند و تجربه‌ای ویژه و مشترک را برای خودشان شکل می‌دهند. موزه‌ها همچون مکان‌های آیینی جدیدی هستند که مردمان طی مناسکی به بازدید از آنها می‌پردازند و در این مناسک مدرن می‌توانند یک فضای جمعی مدرن را تجربه کنند که این تجربه با تجربه هنری یا تاریخی نیز پیوسته است و می‌توانند یک شوق جمعی و یک شغف با خود داشته باشند. بدین ترتیب موزه‌ها از این طریق حال جامعه را آرام‌تر و بهتری می‌کنند که با چنین رفتاری می‌توانند به جامعه در زمانه‌ای که هستیم، کمک کنند. ولی باید در نظر داشته باشیم که ظرفیت‌ها اندازه‌ای دارند و موزه‌ها باید با بازتعریف خود، ظرفیت‌های جدیدی نیز بسازند و به تناسب تغییرات، جامعه خود را همسان و همراه سازند، بویژه موزه‌ای که می‌خواهد مدعی معاصر بودن و تجلی معاصر خود نیز بشود، همچنین هر موزه ظرفیتی از بازدید دارد که بنا بر استانداردهای این ظرفیت در کاهش بحران‌ها و رضایتمندی مخاطبان و کاهش آسیب‌های احتمالی دارای نقش مهمی است.

مانند رستوران‌ها و فروشگاه‌های بزرگ یک تفریح مقطعی محسوب می‌شود، چرا که برای آنها فرهنگی هنری همچون موزه‌ها می‌تواند جلابخش روح در هم شکسته افراد جامعه باشد. پیش از این استقبال بی نظیر مردم از نمایشگاه «چشم در چشم»، این صف باشکوه مردم در برابر موزه‌ها را در کشور ایتالیا شاهد بودم و اکنون مشاهده این حجم انبوه از بازدیدکنندگان مشتاق در مکان موزه خودمان و در پارک لاله برایم لذتی وصف‌ناپذیر به همراه داشت.

طباطبایی در پاسخ به این سؤال که برخی از افراد با وجود اینکه معانی آثار را درک نکردند ولی بیان می‌کنند که نمایشی این آثار در بهبود حال روحی شان تأثیر داشته است، می‌گوید: این امر ریشه در زیبایی‌طلبی انسان دارد که فارغ از آگاهی تخصصی از سبک، تکنیک و سابقه هنری

تأثیر هنرو هنرمند در کاهش آسیب‌های روانی و اجتماعی

هر چند علاقه مردم و هنرمندان به دیدن آثار گنجینه موزه هنرهای معاصر تهران، بازدید از نمایشگاه «چشم در چشم» را میلیونی کرد، اما در این میان، این مسأله هم وجود دارد که چرا با وجود مشکلات اجتماعی و اقتصادی خبر این نمایشگاه در فضای مجازی مورد توجه قرار گرفت و مردم با تمام دغدغه‌ها و مشکلات برای دیدن نمایشگاه تن به صف‌های طولانی برای دیدن این آثار دادند. مسأله‌ای که اینجا باید مورد توجه قرار گیرد، تأثیر هنر و هنرمند در کاهش بار استرس و آسیب‌های ناشی از بحران‌های اجتماعی می‌تواند بسیار تأثیرگذار باشد که با برنامه‌ریخته کردن احساسات مردم از طریق هنر، روحیه یاری‌رسانی و همدلی را در آنها تقویت کرده و آنان را به آرامش و صبوری دعوت می‌کند. در واقع هنردرمانی بیانگر شیوه‌های مناسب بهره‌گیری از نمادها و فعالیت‌های هنری برای ایجاد احساسات مثبت و ارتقای مهارت ذهنی در انسان و سازگاری و مقابله با مشکلات و مسائل فزاینج زندگی است که باعث زنده‌نگه داشتن دل‌ها و پررنگ کردن امیدها می‌شود.

فشار روانی در جامعه افزایش می‌یابد، یکی از رویکردهای اجتماع‌گراییش پیدا کردن به سمت هنر است. مردم به دنبال یافتن مآمنی برای درمان و آرامش می‌توانند به هنر روی بیاورند که در عرصه تجسمی قطعاً موزه‌ها یکی از بهترین

مزده طباطبایی نقاش و مدیر گالری مزده در گفت‌وگو با «ایران» درباره تأثیر رویدادهای هنری برای کمک به کاهش استرس و ایجاد امید و همدلی در میان مردم گفت: هنگامی که شرایط اجتماعی دشواری می‌شود و

